

Latweeschu Nwises.

Nr. 41. Zettortdeenâ 13tâ Oktober 1849.

Sinna par jaunu Ahbezi.

Rihgâ pee Krohna grahamu-dricketaja irr jauna Latweeschu Ahbeze zaur katru mahzitaju par 5 grafcheem dabbujama, kas neween farwas lohti lehtas mafkas, bet arridsan farwas zittas labbas eerikteschanas deht irr lohti teizama. Tanni paschâ irr wiffi leeki bohkstabi at-mesti, tâ kâ c, f, q, v, r, y, kas gan Wahzu, bet ne Latweeschu Ahbezês wajjadfigi, un schinnis tadehl par wolti stahw, tapehz kâ tee ne kahdâ Latweeschu wahrdâ un grahamatâ nau atrohnami, no daudseem, kas lassihht mahzabs, nepareiffi tohp isteikti, un behrneem tadehl tikkai prahtu fajauz. — Schinni grahamatinâ, kurrâ tikkai tas usrakfts: Ahbeze, pahr katru bohkstabi pirmâ lappâ stahw rakstihht, kâ winsch irr isteizams, tâ, kâ ir zilweki, kas pehz wezzas nestaidras mohdes irr mahzijuschees lassihht, no schihs itt labbi behrnus warr mahziht weeglaki lassifchanu pehz jaunâs isdohmaschanas. — Kas ne mahzabs papreefsch labbi bohkstereht, tas ne muhscham arri ne mahzabs staidri lassihht, un pee gruhsteem papreefsch ne dsirdeteem wahrdeem wiff missesees. Bet wezzâ Ahbeze ar farkaneem raksteem til weena weeniga pusslappina irr pehz bohksterefchanas tikkai ar 2 bohkstabeem blakkam. Zif tur gan warr eenemtees? Schê turprettim irr 3 pusslappas papreefsch ar ihseem weegleem wahrdeem, pehz ar garrakeem un gruhstakeem, un tad wehl 4 pusslappas ar nodallitahm silbehm, jeb schkirteem wahrdeem. Pehz bohksterefchanas mahzibas nahk, kâ wezzâ Ahbeze, ta swehta luhgshana, tee 10 Deewa haufli, ta swehta tiz-ziba, swehta kristiba, tas gabbals no grehtu-peedohfchanas un no swehta wakkar-ehdeena, weena rihta dseefma preefsch behrneem, pahris rihtaluhgshanu, 3 luhgshanas preefsch un 3 pehz

ehfchanas; 2 wakkaraluhgshanas, tad lohti derriga lausifchana ar swescheem gruhsteem wahrdeem no Mattheusa Ewangeliuma, kurras lassihht labbi ismahzihts zilweks behrneem warr isteikht, kâ tee nosihme, un teem kâ no Bihbels isstahstihht; tad wehl ihpascha isteifschana, kahdas grahamatas Bihbelê atrohnamas, kâ behrni, pirms tee zittâ grahamatâ eeeet, warretu no galwas ismahzitees, lai winneem pehz weeglaki nahktohs, Bihbelê schihs grahamatas usschkirt, un tohs nosihmetus pantinus atrast. Paschâ gallâ irr wehl ihfa pamahzifchana, kâ numerus buhs lassihht un rakstihht. Wahks schai grahamatinai, kas us beesu papihru dricketa, un tadehl til lehti ne nodils gan nau; bet katra mahte gan sinnabs pee farwa funga woi mahzitaja rupju papihru, woi pappi dabbuht, un to schai grahamatinai par wahku peeschuht. Wiffuwairak winna nabbageem zilwekeem irr teizama, jo preefsch turrigakeem irr arri wehl zittas lohti derrigas tahdas grahamatas, tâ kâ ta Ahbeze no wezza Stendera, un winna bildu-Ahbeze, Paunizza Ahbeze, Selgawâ dabbujamas, — jauna bohksterefchanas un lassifchanas grahamata no Stoll, Rihgâ par 15 kappeekeem pee Krohna dricketaja dabbujama, kurrâ ihpascha lappa peelikta, no kurras ikweens pats warr eemahzitees rakstihht, un wiffuwairak ta pirma lassifchanas grahamata no Schaz, Rihgâ tur patt dabbujama.

W.

Dsehraja laime.

(Kreewu stahstis.)

Wladimira gubernijâ, dsikkâ Kreewu semmê, pee pascha leelzeka, irr sahdscha (zeems), kotahlu

laudis pasihst zaur tam, ka winnas eedsihwotaji gandrihs wiffi no weetas zimmermanni un dischleri, ittin labbi strahdneeki, kas, ka daschu guberniju eedsihwotaju eeraddums, pah wassaru tabli isklidde saweem peederrigeem pahrtikschanu un fewim galwas-naudu nopelniht, jo winnu lauki ne spehje tohs isbarroht.

Schai fahdschâ dsihwoja weena pamilija, wahrda Worozajew. Wezzais tehws jau fehdeja mahjäs, filtâ aiskrahfni; bes ta wehl bija tehws ar tschetreem dehleem, kas arweenu tabtumâ strahdaja un kam bija jabareo 17 dwehfeles un papillam galwas-nauda un nohma jamalka. Scho wassaru tee wiffi weenâ weetâ bija strahdajufchi, un tehws pawehleja, lai arri wiffi reisê laischotees us mahjahm, ka winneem lehtaki nahktohs zella tehreschana. Tee nopirke pahru sirgu, to pirmâ tirgü atkal ar masu pelau warreja pahrhoht, un prett pascheem seemas-swehtkeem eebrauze sawäs mahjäs. Tehws jau 2 gaddus ne bija mahjäs bijis, un nu itt peepeschi, ne weenam ne mannoht, tas bij klahr ar wisseem dehleem. Bes kahdas leelas steigschanas winsch eegahja istabâ, un kad winna fewa, pee krahfna fehshoht wehrpdama, to eeraudsija un no preeka aiskleedsahs: „ak tu tehtin dahrgais! kur tad tu effi atraddees?“ un tam gribbeja mestees ap kaku, tad winsch to mihligi atdsinne noht, un papreekschu paklannidamees preeksch sawas swehtektu-bildes un kahdu luhgschanu nostaitijis, toreis winnu pabutschoja un sawas meitas un behrnu-behrnus. Tapat darrija arri tee dehli pah masu brihdi eegahjufchi, un nu të bija klannischannahs un stuhpstischannahs ar weddeklehm un wisseem mahju-laudim, kas tuhda fastrehja. Preeksch ta wezztehwa Worozajew tehws ar sawu mahstiti dsikli klannijahs un tapat tee dehli ar sawahm fewahm. Ne pahrl ilgu laiku arri wiffi raddi bija sanahfuschi, ta ka wiffa istaba bija pahri un pahri pilna. Wiffi schee weefi dsikli paklannijahs preeksch wezztehwa, un iflatrs no zellawihreem iswaizaja: woi labbi klahjotees? ka Deews

effoht palihdsejis? Wiffi stahstija: zik tohti effoht winnus gaidijufchi u. t. j. pr.

Nu zellawihri atjohsuschees nogehrbe meh-telus un kaschokus, fewinas fanesse to ehst un dsert, tohs zik spehdamus pameeloja. Schee labbi pahduschi palaide weefus ar dauds klannischannahm israidija fewinas ahra, eededsinaja stallu, aisklehdse durwis un sagahja ar wezztehwa. Nu tee sawu naudu iswillufchi isklaitija zik kursch bija pelnijis. Kad tas bij padarrihts, tad atkal fewas sawauze eekschâ un mahju-tehws eeschlinoja sawai faimineezai lakkatu, tapatt meitahm un weddeklehm. Ir tee apprezeti dehli atdewe sawahm fewahm schahdas tahdas leetas to tahm bija atweddufchi. Beidsoht wehl tehws sawu treschu dehlu Steppanu apshdseja pee wezztehwa, ka tas effoht ta ka us dserschanu palaidees un wairaf naudas istehrejis ne ka tee zitti dehli.

Ar dusmahm tas wezzais klattijas us Steppanu, kas isbihjees un lihds semmei klannidamees swehreja, ka muhscham wairs ne gribboht dsert. Wezzenam azzis dedsin degge, un waigâ nosahrzis tas ar saweem firmeem matteem un ar sawu garu baltu bahrsdu itt breefmigi isklattijahs. Steppans stipri raudaja un pats tehws jau wezzeni fahze apremdinah, par dehlu apgalwodamees, ka tas wairs dusmahm wainu ne aisdohschoht. Tad nu wehl tam peekohdinajufchi, lai no nahkama pawaffara raugoht pats preeksch fewis pelnidamees labbi eekraht, jo winnam drihs preekschoht laiks prezetees, tas wezztehws, ar sawu speeki us gribdu klabbnadams, tam fazzija: „raugi Steppan, „raugi! kad no schihs deenas ne pamettisi to „nejauku dserschanu, tad teri tas Kungs soh-dih, un leela nelaima terim neisbehdsama „usees!“

Pawaffara mehnefs bija klahr, Steppans wehl reisi swehredams apsohlijahs, ka itt nekahdu stipru dschreeni sawâ muttê ne nemsoht un taisijahs us zellu. Winsch gan no firds to bija apnehmees, dserschanu atstah, ir pahrl wiffu seemu jau ne bija dschris — bet tam ta

È pretti stahweja lohpa us darbu eet ar tehwu un brahteem, un weens pats gahja us Saratowas guberniju, fazzidams, ka dsirdotees, ka tur labbaki makfajohf. Un pateesi winsch arri par labbu maksu peestahja pee waffaras darba, tadehl, ka ittin labs strahdneeks bija.

Tai muischâ, kur bij darbu usnehmis, bija trakteers, kurra fainneeks bija wendigs zilweks. Tas zittahrt bija dsimts zilweks bijis, bet winsch bij ar wissu prahâ nehmees, ka winnam waijagoht par brihwneeku kluht. Winsch bija dsirdejis, ka pee melnas juhvas warroht weegli par brihwneeku peerakstitees, tadehl tas ar sawu mantu isbehdis. Bet ne pahr garu laiku to aisfuhthja pee sawa kunga, galwu lihds puffai nopuzzetu. Bet kad nu itt ne kas winna prahtu ne pahrlahzija, tad wehl desmit reis isbehde un ikkatru reisi ar nopuzzetu galwu tilke atfuhthits. Weidsiht kungs, wissas tahs libbeles apnizzis, to islaide brihwne par lehtu naudu, kaut gan ne weens zilweks wissâ fahdschâ ne sinnaja, kur tas melnais lairvineeks — tâ scho laudis lammaja — pee schihs naudas kluis. Schim wehl deesgan naudas bij atlizzees tai fahdschâ, kur nu dsihwoja, kahdu naminiu nopirkt un kungam us preekschu nomakfahrt par to pawehleschanu tur trakteeri turreht. Steppans jau zittlahrt schai puffe strahdams, ar wiannu bij pasinnees, un lohpa dserdami tee leelu draudsibu bija sawâ starpâ zehluschi. Gan taggad winsch uswarreja to kardinachanu ar wiannu dsert, un wehl winnam par laimi tas strahdneeku-pulks aisgahja us zittu tahtu fahdschu pee zitta darba, tâ, ka gan wissa beedriba ar scho wiltneeku buhtu isnihkusi, ja Steppans ne buhtu scho seemu te patt palizzis, ir seemas-darbu atrasdams un gribbedams wehl wairak pelniht, lai tehwan un tehwa-tehwan jo leelaku preeku darritu, un — lai, mahjâs pahrnahzis, tuhda warretu prezetees. È deemschehl strahdneeku wirsneeks scho fuhthja ar sirgu us muischas-fahdschu pehz zittahm ammata-leetahm fo tur bija pamettis.

(Turplikkam wairak.)

Mahtes mihlestiba.

(Skattees Nr. 40.)

Trefcha dseefma.

Zif gauscham behdiga ta nabbadfite bija. Kad behrnu schuhpli ta nedf zittur eeraudfija, Tas newaid apdseebams ne ka schai dseefminâ, Zif labba mahtes-sirds ta ween to nomanna.

Ta rohkas lausdama pa durwim abra frefhja, Un jehschu kitta sneegs pee ascha seemas-wehja; Tak par to wissu ta ne fo wairs behdaja, Un sawu behrinnu ar fahpehm melleja.

Us weenreis seemu ta reds preekschâ sneegâ sehdam, Kas mella gehrbusehs no galwas lihds pat pehdahm. Ta bija nakts, un kâ jau tahda skattijahs Tai mahtei azzis ta, un runnaja us tahs:

„Woi sinni mahte, tu, ka nahwe eegahjuse Bij' tawâ kambari un no tahs isneffuse Frr sawu behrinnu. Es redseju, ka ta To fagrahbuse schè man garram aisfrefhja.

Par wehju ahtraki ta fscreen us sawahm mahjahm; Gan mas to panahsti tu ar schim wabjahm kahjahm. Un fo ta nehmuise, tas nemts us muhschibu; Ne kad wehl redsehts naw, ka ta fo atdohtu.“ —

„Teiz mihla! — teiz jel drihs, pa kurru zellu winna No schejen's aisgahja?“ — Tâ luhdsahs behdulina. — „To zellu rahdi man! — Es gribhu pastreigtees! Warr buht, ka maunim wehl to panahst isdohsees.“ —

„Es labbi pasihstu to zellu, kur ta gahja.“ — Tâ mella seewina tai pretti atrunnaja. — „Bet ahtrak tewim es to zellu ne teifschu, Lihds darriht apsohlees to, fo es gribbeschu.

Man labprahrt dsirdeht tiht tahs saldâs behrnu-dseefmas, Fo tu tam dseebaji pee tumshas swetschu-leesmas, Ur kam lihds aff'ras tew pahr woigeem ritteja, Kad weena wahkeji pee sinima behrinnâ.

Schibs jaukas dseefminas ja wissas manna preekschâ Tu isdseebasi tâ kâ waktar buhdâ eefschâ, Ta labprahrt tewim es to zellu rahdischu, Pa kurru aisnessa tew nahwe behrinnu.“ —

„It wissas, labprahrt es preeksch tewim dseebahst gribbu!“ —

Tâ mahte atteiza ar mahtes ustizjibu. — „Zif luhdsahs: ne kawè mann' scheitan ilgaki! Warr buht, ka warru wehl to panahst laimigi!“ —

To runnadama ta no mahtes mihslib's-mohkahn
Là tappa speesta, ka ar kahjahm un ar rohkahn
Lai nahwei buhtu ta jau pakkal krehjuse,
Ja tikkai sinnahst ween to zekku spehjuse.

Bet mellâ apgehrbâ nahts eetinnewschs dikti
Ne wahrdu ne teiza, bet skattijahs tik pikti,
Us wahju seewinu, ka drahmis usgahja
Lai behdulitei tur preeksch tahs, uakts-tumfiba.

Schurp, turp ta skattijahs, woi kaut ko ne redsetu,
Kas winnai tuhbalin to zekku apshmetu;
Bet kad tur it ne kas tai tumfa ne bija,
Kas winnai lihdsetu, — bij naktij jaklausâ.

La sneegâ apsehbahts un sahka dseedaht swehti
Tahs dseefmas wiffas zaur, — tas ne gahja tik lehti;
Jo winnai bija pulks to jauku dseefminu;
Bet dauds jo wairaf wehl tur birra affaru.

Kad raudadama ta tahs dseefmas dseedaht beidsa,
Nahts pazehlahs un tai ar ihseem wahrdeem teiza:
„Pa labbo rohku zaur scho tumfchu bohdsinu
Eij zaur, — tur aigahja ta nahw' ar behrninu!“ —
(Turpikkam wairaf.)

Teefas fluddinaschanas.

Wiffi tee, kam taisnas prassischanas pee tahs at-
stahtas mantas ta pee schi pagasta peederriga noslihu-
scha ispirkta rekruschâ Anfs Nid no Bunku-mahjahm,
tohp zaur scho usaizinati, lihds 13tu Oktober f. g., kas
par to weenigu un islehgshanas terminu nolikts, pee
schihš teefas peeteiktees. Teflaht tohp arrihsan teem,
kas tam nelaihim ko parrada, peeteikts, lihds wirfs-
peeminnetam terminam sawus parradus scheid usdoht,
zittabi tohs ar dubbultu maksu strahpehs. Dundagas
pagasta teefa, tai 3schâ September 1849. 1
(L. S.) ††† Pagasta wezz. Pritz Sandmann.
(Nr. 138.) Teefas skrihwertis Stavenhagen.

Krohna Umburgas pagasta teefa zaur scho usaizina
wiffus tohs, kam kahdas taisnas parradu prassischanas
buhtu pee ta nomirruscha nohmneela Zahna Jakobsohn
no tahs pee Umburgas peeschirtas Zeemaldu muishas
Smeddu mahjahm, tai 10ta November f. g., kas par
to weenigu un islehgshanas terminu nolikts, sawas

prassischanas ar derrigahm peerahdischanahm scheidan
peedoht, jo wehlat neweenu wairs ne klausihš. Krohna
Umburgas pagasta teefa, tai 5ta September 1849. 1
(Nr. 790.) Gutmann, teefas wezzakajs.
Brunowski, teefas skrihwertis.

Krohna Wirschumuischas pagasta teefa usaizina wif-
sus tohs, kam kahdas taisnas parradu prassischanas
buhtu pee ta Sallasmuishas Luggeneeku mahjas no-
mirruscha Stukmannuuischas semneeka R a m d a n
R e i n a R o m a n o w s k i, ta ka arrihsan wiffus tohs
kas tam nomirruscham kaut ko parrada palikkuschi, lai
tee ar sawahm prassischananahm un skaidrahm peerahdi-
schananahm dimeju mehneschu starpâ, un wifwehlat
lihds 10tu November mehn. deenu schinni gaddâ schei-
tan atsauzahs, jeb pehz kluffu zeesch. Wirschumuischas
pagasta teefa, tai 6ta September 1849. 1
(Nr. 657.) Pagasta wezzakajs Zahn Rubben.
Pag. teefas skrihw. Lieventhal.

Krohna Bahrbales pagasta teefa zaur scho sinnamu
darra, ka tai 6ta September f. g. Kahrlesmuishas
Peppinu-mahjas behrs sirgs, 8 gaddus wezs, ir pee-
klichis. Talabb tohp tas, kam schis sirgs peederretu,
usaizinahts, lihds 25tu Oktober f. g. ar riktigahm pee-
rahdischanahm pee schihš teefas peeteiktees, un sawu
sirgu prett barroschanas un fluddinaschanas maksas
atlihdinaschanu prettim nemt. Kad lihds tam wirfs-
peeminnetam terminam neweens scheid ne buhs melde-
jees, tad ar to sirgu pehz likkumeem darrihs. Bahr-
bales pagasta teefa, tai 16ta September 1849. 2
(L. S.) Pagasta wezzakajs M. Semmit.
(Nr. 367.) Teefas skrihwertis H. Antonius.

Zitta fluddinaschana.

Kahdas 4 lohpuuischas ar flauzameem lohpeem un
kahdas 50 mahjas, ne zil taklu no Zehlabstattes pee
Sallenai muishas peederrigas, us Jurgem 1850 us
arrenti taps isdohtas (isnohmatahs.) Kas weenu jeb
ohtru no schahm mahjahm jeb muishahm grihb nob-
mahst, tas lai peeteizahs Jelgawâ pee kalleja-meistera
Zahna Antona Wellenberga, kur skaidrakas sinnas par
nohmas-tuntrakteem warrehs dabuhst. Bet lai stei-
dsahs peeteiktees wifwehlati 3 neddelas preeksch Wahr-
tineem. 2

• B r i h w d r i k k e h t.

No jubrmallas-gubernias augstas waldischanas ruffes: Hofrath de la Croix.